

Důvodová zpráva

1. Finanční hospodaření Olomouckého kraje se řídí ročním rozpočtem, který na základě ustanovení § 35 odst. 2 písm. i) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů schvaluje Zastupitelstvo Olomouckého kraje. Rozpočet je jedním z hlavních nástrojů krajské samosprávy k realizaci jejích cílů. Sestavení rozpočtu Olomouckého kraje se dále řídí zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, ve znění pozdějších předpisů, případně dalšími zákony - např. zákon o státním rozpočtu.

2. Rada Olomouckého kraje na svém zasedání dne 28. 8. 2012 projednala Zásady pro sestavení návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013 a Organizační postup zabezpečení přípravy a projednávání rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013.

Rada Olomouckého kraje vycházela z předpokladu, že rozpočet bude předložen ke schválení Zastupitelstvu Olomouckého kraje v prosinci 2012, to znamená tak, aby Olomoucký kraj měl pro rok 2013 schválený rozpočet již od 1. 1. 2013 a nemuselo se přistoupit k hospodaření v 1. čtvrtletí roku 2013 dle rozpočtového provizoria.

Byla přijata, mimo jiné, zásada, že provozní výdaje odborů (kanceláří) Krajského úřadu Olomouckého kraje a příspěvkových organizací zřízených Olomouckým krajem budou sníženy oproti schválenému rozpočtu roku 2012 o cca 5 %, stejná zásada byla přijata i pro dotační tituly.

Situace byla následně o to komplikovanější, že na základě stížnosti proti výsledku voleb do Zastupitelstva Olomouckého kraje, bylo ustavující zasedání Zastupitelstva Olomouckého kraje až 19. 11. 2012.

Z tohoto důvodu projednala a vzala na vědomí stávající Rada Olomouckého kraje dne 23. 10. 2012 předběžný návrh rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013 proto, aby nová Rada Olomouckého kraje měla podklady pro vlastní jednání. Po řadě intenzivních jednáních nových uvolněných členů Zastupitelstva Olomouckého kraje proběhlo první projednávání návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013 dne 20. 11. 2012, další jednání formou pracovní skupiny složené z členů Rady Olomouckého kraje proběhlo 27. 11. 2012 a dne 4. 12. 2012 doporučila Rada Olomouckého kraje návrh Zastupitelstvu Olomouckého kraje ke schválení.

3. Zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů je stanovena povinnost :

a) Sestavovat rozpočtový výhled, který se sestavuje zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet. Rozpočtový výhled obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobějších závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů.

Dne 27. 4. 2012 byl schválen poslední rozpočtový výhled Olomouckého kraje na období 2013 – 2014.

V tomto rozpočtovém výhledu bylo uvažováno s nárůstem daňových příjmů pro rok 2013 o 1 % oproti schválenému rozpočtu roku 2012 a rovněž byly sníženy provozní výdaje odborů a příspěvkových organizací o cca 5 % oproti roku 2012.

- b) Pokud se územní samosprávný celek podílí na realizaci programů nebo projektů spolufinancovaných z evropských fondů, musí jeho rozpočet na příslušný kalendářní rok obsahovat stanovený objem finančních prostředků účelově určených na spolufinancování těchto programů nebo projektů včetně zdrojů spolufinancování. V rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013 je navržena pro financování evropských programů částka 58.494 tis. Kč, což je oproti roku 2012 méně o 16.382 tis. Kč (Příloha č. 3e).

4. Vliv na rozpočet Olomouckého kraje v roce 2013 bude mít vývoj ekonomiky, který se v letech 2010 – 2012 zpomaloval (Česko je v mírné recesi), ale v roce 2013 se očekává mírné ožívování ekonomické aktivity.

Při sestavení návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013 se pracovalo s několika východisky:

- a) **Stagnace daňových příjmů** (tyto tvoří cca 33 % všech příjmů Olomouckého kraje) – v roce 2008 byla skutečnost 3,43 mld. Kč, v roce 2009 to činilo 3,03 mld. Kč, v roce 2011 byla skutečnost 3,14 mld. Kč, v roce 2012 je rozpočet ve výši 3,18 mld. Kč, ale v současné době je výpadek ve výši cca 50 mil. Kč. Z toho důvodu je navržen rozpočet daňových příjmů na rok 2013 ve výši 3,16 mld. Kč, to znamená na úrovni 99,3 % proti schválenému rozpočtu roku 2012.

V porovnání s rozpočtovým výhledem na rok 2013 se jedná o pokles daňových příjmů na rok 2013 téměř o 55 mil. Kč. Je jasné, že fiskální situace (daňové příjmy) budou záviset zejména na aktuálním ekonomickém vývoji. Největší položkou rozpočtu daňových příjmů je daň z přidané hodnoty, jejíž predikce je velmi těžká, zejména z pohledu zvýšení sazby na 15 % a na 21 % (pozitivní efekt si ponechal státní rozpočet, což se projevilo u krajů snížením podílu na daních z 8,92 % na 7,86 %). Daň ze závislé činnosti je závislá na míře zaměstnanosti, u které se předpokládá stagnace vzhledem k očekávanému vývoji ekonomiky v roce 2013. Daň z příjmů právnických osob je nejcitlivější na fázi ekonomického cyklu, proto se velmi těžko rozpočtuje.

- b) **Rozpočtové určení daní** – novela zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní ve znění pozdějších předpisů, která nabývá účinnosti od 1. 1. 2013, má různé dopady do rozpočtu krajů a obcí. Přes zvýšené sazby u DPH nebudou kraje (ale ani obce) v období 2013 – 2015 participovat na předpokládaném zvýšeném inkasu této daně (tzv. stabilizační balíček). „Jediný“ problém je v tom, že Ministerstvo financí predikovalo výši inkasa této daně naprosto nereálně, ale na základě této kvantifikace byly stanoveny pro kraje a obce nové (nižší) koeficienty, to je podíly pro inkaso této daně. Pro úplnost uvádíme, že v roce 2012 je propad DPH v rozpočtu Olomouckého kraje oproti roku 2011 cca 90 mil. Kč. Nicméně Ministerstvo financí pro rok 2013 nově predikuje u krajů nárůst daňových příjmů oproti roku 2012 o 1,3 % (+ 600 mil. Kč) a pro obce o 10,8 % (+13,9 mld. Kč) s tím, že dle nového

(teoretického) propočtu bude zvýšení daňových příjmů obcí Olomouckého kraje oproti roku 2012 vyšší o 865 mil. Kč (Příloha č.8).

c) **Dotace ze státního rozpočtu na provoz krajských sociálních příspěvkových organizací** - v roce 2007 byla dotace ve výši 400.973 tis. Kč, v roce 2012 ale již pouze 261.156 tis. Kč – pokles o téměř 140 mil. Kč.

d) **Zadluženost a dluhová služba.** V této souvislosti je třeba rozlišit 2 pohledy na tuto problematiku:

da) výše dluhu, respektive dosud nesplacené úvěry – aktuálně to činí 3.785.571.428,22 Kč

db) tzv. dluhovou službu, to je schopnost splácet jak jistinu, tak úroky. Olomoucký kraj bez problémů splácí své závazky, v roce 2013 činí dluhová služba 256.789 tis. Kč.

Olomoucký kraj v uplynulém období hodně investoval a čerpal na to jak své vlastní zdroje, tak úvěrové zdroje z EIB a KB. Přitom využíval řadu synergických efektů - levné peníze (úrok u KB cca 1,4 % a u EIB 0,8 – 1,4 %), projekty byly spolufinancované z různých operačních programů a také tu skutečnost, že cena prací klesala.

e) **Investice z předchozího období**, které činí 513.972 tis. Kč - zdroje zejména z úvěru KB se vyčerpaly a kraj musí hledat zdroje z EIB a z vlastního rozpočtu. Z tohoto důvodu je součástí návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013 vykrytí tzv. rozestavěných investic a investic do zdravotnictví, hrazených z nájemného Středomoravské nemocniční, a.s.. Problematika nových investic bude řešena na nejbližším jednání Zastupitelstva Olomouckého kraje.

Na základě výše uvedeného je rozpočtována minimální rezerva na neplnění daňových příjmů ve výši 30 mil. Kč (0,95 % z daňových příjmů).

Výše uvedené faktory se odráží i na výdajové stránce rozpočtu Olomouckého kraje, která musí být rovněž nižší, ale její výši negativně ovlivňují zejména:

a) výdaje na dopravní obslužnost, které jsou proti roku 2012 vyšší u drážní o 4.000 tis. Kč a u autobusové o 3.300 tis. Kč

b) výdaje na provoz příspěvkových organizací v sociální oblasti – nárůst oproti schválenému rozpočtu roku 2012 o 71.992 tis. Kč

Pro úplnost uvádíme, že v roce 2007 poskytl Olomoucký kraj na provoz těchto příspěvkových organizací 63.850 tis. Kč, ale v roce 2012 již 259.320 tis. Kč, což je nárůst o více než 195 mil. Kč. Tyto výdaje jsou ale poskytovány z vlastních příjmů Olomouckého kraje (nebyly vybilancovány ze státního rozpočtu do daňových příjmů), to znamená na úkor jiných potřebných výdajů.

c) provozní výdaje odborů a příspěvkových organizací (včetně přidělu do sociálního fondu) i když oproti roku 2012 klesly

d) negativně se mohou projevit i výkyvy transferů z evropských programů, což se může projevit vyšším čerpáním úvěrových zdrojů

Základní charakteristiku návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013 lze vyjádřit takto:

- a) navržené vlastní příjmy (bez úvěrových zdrojů) dosáhnou v roce 2013 výše 3.499.677 tis. Kč, což je oproti roku 2012 méně o 19.282 tis. Kč
- b) celkové požadované výdaje (bez splátek úvěrů) dosáhly výše 3.818.728 tis. Kč, což je oproti roku 2012 méně o 433.336 tis. Kč
- c) formou dotací ze státního rozpočtu pro rok 2013 je financován pouze příspěvek na výkon státní správy – pro rok 2013 je ve výši 73.669 tis. Kč, což je stejné jako v roce 2012 (nebyl valorizován)
- d) v roce 2013 není součástí souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtu Olomouckého kraje dotace na výdaje jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí. Poskytování této dotace bylo přesunuto do kapitoly Ministerstva vnitra, kde je tato částka rozpočtována souhrnně pro všechny kraje. Podmínky (včetně výše dotace) pro poskytnutí účelové dotace budou známy po schválení zákona o státním rozpočtu a jeho rozpisu na kraje
- e) v předkládaném návrhu jsou pouze investice z předchozího období a investice financované z nájmu Středomoravské nemocniční a.s.

Rozdíl mezi příjmy a výdaji Olomouckého kraje na rok 2013 je ve výši 319.051 tis. Kč. To je rozdíl mezi přijatými úvěry (z KB ve výši 5 368 tis. Kč a z EIB ve výši 268 509 tis.Kč) a zapojení části přebytku hospodaření (zůstatky nevyčerpaných zdrojů na investice ve výši 165 000 tis.Kč) a splátkami úvěrů (ve výši 119 826 tis.Kč).

5. Na základě zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (účinnost k 1. 1. 2007) se od 1. 1. 2007 změnil zásadně systém financování sociálních služeb. Kraje nedostávají dotace ze státního rozpočtu na zřizovatelské funkce v oblasti sociálních věcí, ale o tyto dotace žádají všechny typy organizací v sociální oblasti bez ohledu na zřizovatele včetně neziskových organizací přímo Ministerstvo práce a sociálních věcí – kraj tyto toky peněz vůbec neovlivní (jdou mimo jeho rozpočet – tzv. „průtokové dotace“). Jedná se zcela o nový systém financování, kde část finančních prostředků jde přímo na konkrétní klienty, kteří se sami rozhodnou, jak s těmito finančními prostředky naloží – buď si objednají služby u organizace, nebo zůstanou doma. V roce 2012 se situace v této oblasti vyvíjela opět vysoce negativně, dotace ze státního rozpočtu byly nižší oproti roku 2011 o 41.257 tis. Kč. Olomoucký kraj poskytl v roce 2012 na provoz příspěvkových organizací v sociální oblasti celkem 259.320 tis. Kč, přičemž při schvalování rozpočtu na rok 2012 byla rozpočtovaná částka ve výši 184.254 tis. Kč. V návrhu rozpočtu na rok 2013 je pro příspěvkové organizace v sociální oblasti celková částka 256.246 tis. Kč - Příloha č. 3b – což je oproti roku 2012 nárůst o 71.992 tis. Kč.

V tomto případě nejde pouze o výši poskytnutých částek, ale o skutečnost, že v daňových příjmech krajů nejsou tyto dotace vybilancovány a Olomoucký kraj je tedy poskytuje na úkor jiných výdajů.

6. V roce 2013 budou Olomouckému kraji poskytnuty finanční prostředky na přímé náklady na vzdělávání z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a to jak pro předškolní zařízení, školy a školská zařízení zřizované a spravované Olomouckým krajem tak i pro předškolní zařízení, školy a školská zařízení obcí.

Olomoucký kraj po schválení zákona o státním rozpočtu a rozpisu ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy provede rozdělení finančních prostředků na školské příspěvkové organizace zřizované obcemi Olomouckého kraje a organizace zřizované Olomouckým krajem dle normativů stanovených krajským úřadem Olomouckého kraje podle vyhlášky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Vzhledem k tomu, že v této chvíli není znám celkový objem finančních prostředků pro jednotlivé kraje na přímé náklady na vzdělání, není možné tuto částku zahrnout do návrhu rozpočtu na rok 2013. V měsíci lednu 2013 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy poukáže zálohu na přímé náklady, a to pro školské příspěvkové organizace zřizované obcemi Olomouckého kraje a pro organizace zřizované Olomouckým krajem, přičemž je třeba tyto prostředky rozdělit a poukázat na školské příspěvkové organizace zřizované obcemi Olomouckého kraje a školské příspěvkové organizace zřizované Olomouckým krajem.

7. Ze zůstatku, který zůstane po pokrytí provozních výdajů organizací zřizovaných Olomouckým krajem a odborů (kanceláří) Krajského úřadu Olomouckého kraje a z úvěrových zdrojů se pokryjí zejména rozestavěné investiční akce, rozpracované projekty, výdaje na financování projektů z evropských fondů a výdaje na další rozvojové programy. Z úvěrových zdrojů, případně z přebytku rozpočtu za rok 2012 budou rovněž rozpočtově pokryty zejména výdaje na projekty kofinancované z evropských fondů a další zásadní problémy.

8. Dne 28. 6. 2007 byla podepsána smlouva o úvěrovém rámci mezi Olomouckým krajem a Evropskou investiční bankou ve výši 3 000 mil. Kč, který je určen na financování projektů Olomouckého kraje a příspěvkových organizací zřizovaných Olomouckým krajem v rámci nových operačních programů. V roce 2008 byla čerpána 1. tranše ve výši 450 mil. Kč. V roce 2009 se čerpala 2. tranše rovněž ve výši 450 mil. Kč a na přeřinancování investic 3. tranše 300 mil. Kč. V roce 2010 byla čerpána 4. tranše ve výši 200 mil. Kč. V roce 2011 byla čerpána 5. tranše ve výši 500 mil. Kč, v roce 2012 byla čerpána 6. tranše ve výši rovněž 500 mil. Kč, k dalšímu čerpání tedy zůstává 600 mil. Kč.

9. Vztah rozpočtu Olomouckého kraje k příspěvkovým organizacím zřízeným Olomouckým krajem (Příloha č. 3b) bude vyjádřen závaznými ukazateli

- a) neinvestiční příspěvek na provoz,
- b) neinvestiční příspěvek na provoz – odpisy (určené na krytí účetních odpisů jako příspěvek do investičních fondů),
- c) neinvestiční příspěvek na provoz – mzdové náklady,
- d) u některých organizací nájemné, které odvádí organizace do rozpočtu Olomouckého kraje a toto je následně poukazováno příspěvkových organizacím jako příspěvek na provoz nebo příspěvek do investičního fondu,
- e) odvod z investičního fondu,
- f) a další závazné ukazatele stanovené pro jednotlivé příspěvkové organizace.

Negativní vývoj daňových příjmů se musí projevit i u organizací zřizovaných Olomouckým krajem – i příspěvkové organizace musí „dýchat“ s rozpočtem Olomouckého kraje a proto jsou příspěvky na provoz oproti roku 2012 sníženy.

10. Snahou Olomouckého kraje je řešit, v rámci možností daných rozpočtem, přiděly do investičních fondů. Vzhledem ke stagnaci daňových příjmů v roce 2013 a také k faktu, že i příspěvkové organizace musí „dýchat“ s rozpočtem Olomouckého kraje se pro rok 2013 navrhuje příspěvky na odpisy do investičního fondu ve výši 100 %, ale odvody budou nařízeny ve výši 75 % - jde o stejný postup jako v roce 2012. Výjimku tvoří Správa silnic Olomouckého kraje, kde tento odvod bude nařízen u ostatního majetku vyjma komunikací, kde budou odpisy ponechány v plné výši.

11. Součástí návrhu rozpočtu zastupitelů Olomouckého kraje (ORJ 01) jsou rovněž tzv. refundace členům zastupitelstva Olomouckého kraje, kteří nejsou uvolněni pro výkon funkce a kteří nejsou v pracovním nebo jiném obdobném poměru paušální částkou 150 Kč na 1 hodinu.

12. Pro rok 2011 a část roku 2012 byla uzavřena s Komerční bankou, a. s. smlouva o revolvingovém úvěru ve výši 300 mil. Kč (usnesení Zastupitelstva Olomouckého kraje UZ/19/4/2011 ze dne 22. 4. 2011), jehož čerpání je účelové pouze na krytí provozních výdajů z důvodu řešení nenadálých krizových situací, nejistoty naplňování daňových příjmů Olomouckého kraje a také s ohledem na systém financování příspěvkových organizací v oblasti sociálních služeb. Platnost smlouvy skončila 29. 5. 2012.

Nová smlouva o revolvingovém úvěru byla uzavřena na částku 120 mil. Kč s platností od 1. 7. 2012 do 30. 12. 2012 a schválena usnesením Zastupitelstva UZ/25/5/2012 ze dne 29. 6. 2012.

Pro úplnost uvádíme, že v předchozích letech nebyl revolvingový (kontokorentní) úvěr vůbec čerpán.

Pro následující období bude na nejbližším jednání Zastupitelstva Olomouckého kraje předložen nový návrh na revolvingový úvěr.

13. Na základě ustanovení § 6 zákona č. 250/2000 Sb. o pravidlech hospodaření územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů schvaluje Zastupitelstvo Olomouckého kraje peněžní fondy.

- a) Součástí návrhu rozpočtu je návrh na tvorbu a použití fondu sociálních potřeb ve výši 3 % z objemu vyplacených mzdových prostředků – Fond sociálních potřeb) – Příloha č. 3c).
- b) Součástí návrhu rozpočtu Olomouckého kraje je Fond na podporu výstavby a obnovy vodohospodářské infrastruktury na území Olomouckého kraje. Ve srovnání s rokem 2012 (40 mil. Kč) se navrhuje stejná tvorba (40 mil. Kč), která vyplývá z nižších odvodů organizací za odběry podzemních vod. Je to důsledek ekonomické recese, kdy organizace odvádí menší zálohy, během roku 2013 se může ale situace změnit, na což by rozpočet fondu reagoval – Příloha č. 3d).

14. Rozpracované investice ve výši 513.972 tis. Kč jsou kryté úvěrem z Komerční banky a.s. ve výši 85.368 tis. Kč, z úvěrového rámce Evropské investiční banky ve výši 323.509 tis. Kč z rozpočtu Olomouckého kraje ve výši 105.095 tis. Kč (Příloha č. 4a).

15. Součástí návrhu rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013 jsou investice z nájemného Středomoravské nemocniční a.s. ve výši 27.879 tis. Kč (Příloha č.4b).

16. Součástí materiálu jsou návrhy na poskytnutí příspěvků konkrétním příjemcům v oblasti sportu a kultury (Příloha č. 5).

17. Pro zachování investiční dynamiky (v období 2009 – 2012 to byl jeden z nástrojů protikrizové politiky) uzavřel Olomoucký kraj s Komerční bankou, a. s., smlouvu o úvěrovém rámci ve výši 700 mil. Kč (schváleno usnesením UZ/15/19/2010 ze dne 28. 6. 2010). V roce 2010 bylo čerpáno 186.840 tis. Kč, v roce 2011 bylo čerpáno dalších 269.411 tis. Kč. V roce 2012 bylo čerpáno 238.381 tis. Kč, zbytek to je 5.368 tis. Kč byl zapojen do roku 2013.

18. Přes dlouhodobé splácení půjčky z Evropské investiční banky (900 mil. Kč), čerpání a splácení úvěrového rámce z Evropské investiční banky (3 mld. Kč) a úvěrového rámce u Komerční banky (700 mil. Kč) se předpokládá, že ukazatel dluhové služby pro následující období bude v rozmezí od 3 % - 10 %. V současné době činí dluhová služba dle Ministerstva financí 2,41 % a dle EIB 0,62 %, což je tedy výrazně nižší než 30 %, což je riziková hranice stanovená usnesením vlády (Usnesení vlády České republiky o zadluženosti obcí a krajů).

Předkladatel a zpracovatelé doporučují Zastupitelstvu Olomouckého kraje schválit návrh rozpočtu Olomouckého kraje na rok 2013 v předložené podobě.